die Länder und Welttheile erobert. Die Entschlossenheit und Kraft des Calvinismus hat die Schutzwehr des Protestantismus gegen Römische Ueberschwemmung gebildet" (p. 388).

En mocht men wanen dat Prof. Müller dan toch, gelijk de meeste Duitschers, aan het Zwingliaansch-Gereformeerde boven het Calvinistische wel de voorkeur zal geven, zoo bevelen we ter lezing aan wat hij op blz. 409 aldus schrijft: »Der Gesammtzug der Lehre (Calvin's) ist ein ganz andrer wie bei Zwingli. An stelle einzelner, gemütlich ansprechender Gedanken eine grossartige, strenge Geschlossenheit: nichts bleibt unbestimmt und weich; die festen Züge des Systems stehen wie in Erz gegossen. Die Genialität zeigt sich nicht wie bei Luther in einer tiefsinnigen Fülle ringender Gedanken, sondern in der majestätischen, klaren und doch feurigen Kraft, welche von *einem* Grundthema aus alles einzelne nicht zwar äusserlich schematisiert und systematisiert, aber innerlich durchgestaltet" (p. 410).

Deze verklaringen, die wij, om ze niet te verzwakken, opzettelijk onvertaald lieten, bewijzen genoegzaam, wat we in den aanvang zeiden, dat metterdaad door Prof. Müller aan het Calvinisme de eereplaats hergeven wordt, waarop het historisch, onder de leidinge Gods, aanspraak verwierf.

Dat de schrijver desniettemin nog het pleit voor de »*Union*" kan voeren, is één dier raadselen, waarop ge bij mannen van studie, zoodra ze uit de wereld der historie in de wereld van het heden overstappen, gedurig stuit.

Wat op blz. 34 staat, om het *quia* en *quatenus* aanéén te lijmen, had deze conclusie over de »Union" voor te bereiden.

Onze ingenomenheid met het eigenlijke corps van het uitnemend geschrift mag dan ook ons protest niet tot zwijgen brengen tegen hetgeen er én in den *aanhef* én aan het *slot* van deze Symboliek, in strijd met het resultaat van het historisch onderzoek, als practische levenswijsheid voor het heden in wordt aanbevolen.

Tucht en Doop.

IX

Bij de velerlei twistgesprekken, die zich over den heiligen Doop nog steeds vermenigvuldigen, verzuime men niet, nu en dan, ook eens een pleidooi van de zijde der Baptisten in te zien.

De »Baptisten" zijn ten deele andere menschen dan de »Doopsgezinden" of de aloude »Wederdoopers." Ze zijn niet oud-Nederlandsch, maar Nieuw-Engelsch, van oorsprong en in vorm van uitdrukking. De geschriften van Menno Simons kennen ze niet, maar allerlei vertaalde Engelsche geschriften stichten hen zelven en zijn in hun hand middel van propaganda.

Wel zijn ze, gelijk vanzelf spreekt, met de oude Doopersche in beginsel één en één van bedoelen; maar ze drukken zich heel anders uit, loopen andere paden af, en verdedigen zeer afwijkende stellingen.

Optredende in dit nieuw gewaad zijn deze Baptisten inmiddels in de Anglo-Saksische wereld, d. i. in Amerika en Engeland, een lichaam van vrij aanzienlijke beteekenis geworden.

Ten onzent zijn de Doopsgezinde kerken stille nabloeisters uit een geheel ander verleden; maar in Engeland en Amerika zijn de Baptisten-gemeenten actieve, overal propaganda drijvende groepen, die kerk na kerk stichten, vromen uit allerlei kerken om zich verzamelen, een steeds aangroeiend getal van geschriften uitgeven, theologische scholen in het leven roepen, en *last not least*, denk maar aan Spurgeon, door een bezielende prediking de schare tot zich lokken.

Wat deze Baptisten nu drijven is volstrekt niet ten principale de »bejaarden-doop door onderdompeling". Daar houden ze wel aan vast. Dat is voor de groote menigte wel het zichtbaar teeken, waaraan men hen herkent. Maar het is volstrekt niet het doel waarop ze afgaan.

Integendeel, de bejaarden-doop volgt wel uit hun streven, maar dat streven zelf gaat veel dieper, en is veel inwendiger van aard.

Hun hootd-thema namelijk, waarop ze altoos weer terugkomen, en waar ze altijd weer nadruk op leggen, en waar ze zelven het heilig pand in zien, waarvan de bewaring hun is toevertrouwd, *ligt in de wedergeboorte*.

De »*new birth*" gelijk zij het noemen, dat is het eigenlijke refrein waar al hun lied van zingt. De »nieuwe geboorte" is het primordiaal artikel, dat de spil vormt voor heel hun belijdenis. En veel meer dan de bejaarden-doop is de »Doop des Heiligen Geestes" het hoogste goed, dat ze zelven zeggen ontvangen te hebben, en waarnaar ze de begeerte in anderen opwekken.

»*New birth*", »nieuwe geboorte", wat dan ongeveer hetzelfde beduidt, als hetgeen wij onder »wedergeboorte" verstaan, maar desniettemin opzettelijk liever als »*nieuwe* geboorte" dan als »*weder*geboorte" wordt uitgedrukt.

Immers in dit kleine verschil, of ge spreekt van »*nieuwe* geboorte" of van »*wedergeboorte*", ligt wel bezien al de tegenstelling tusschen het Doopersche en het Gereformeerde beginsel. Op grond van de Heilige Schrift belijdt de Gereformeerde, dat hetgeen leeft in Gods kind is dezelfde persoon, die in hem ontvangen en geboren was, maar nu *herboren*, en zoo uit den *dood* in het *leven* overgegaan, terwijl de Doopersche niet van *herschepping*, maar van *schepping* spreekt, en eigenlijk het kind van God beschouwt als een nieuw geboren, in den ouden mensch ingedrongen hemelsch ik.

Er heerscht in de Doopersche voorstelling dus zekere overspanning. De vernieuwing wordt in te volstrekten zin genomen, en de band met den oorspronkelijken persoon te veel losgelaten. Diep gevoeld, en krachtig beleden wordt, dat Gods kind is »een *nieuw schepsel* in Christus Jezus geschapen tot goede werken." Maar vergeten meest, en soms ontkend wordt, dat de persoon zelf, die eerst in zonde ontvangen en geboren was, uit den dood ten leven overging; dat dus het *ik* in het oude schepsel tevens het *ik* is van het nieuwe schepsel; en dat niet voor den vroegeren persoon een ander persoon in de plaats kwam, maar precies dezelfde persoon nu optrad als door Gods genade begiftigd met een nieuw leven.

We verhelen noch verbloemen dus ook maar in het minst, dat de Baptisten van thans, evenals de Doopers van vroeger, metterdaad hierin *onzuiver* gaan, en ganschelijk ten onrechte in den wedergeborene den band met zijn verleden voorbij zien.

Maar ook al komen we hier eigener beweging voor uit, toch neemt dit niet weg, dat de oude Doopers en de nieuwe Baptisten, metterdaad door hun moedig en beslist opkomen voor de »nieuwe geboorte" sterk staan tegenover alle kerken en richtingen, die een rechtstreeksche onmiddellijke daad Gods bij de inplanting des nieuwen levens verzwakt of miskend hebben; en het is juist op dit punt dat de Doopers met de Gereformeerden in één gelid tegenover alle overige richtingen staan.

De Roomsche en Grieksche kerken binden de wedergeboorte aan de middellijke daad in het Sacrament, de Luthersche kerk aan de middellijke daad in Sacrament en Woord beide. En het is tegenover deze beide voorstellingen, dat de Gereformeerde kerken, onder verwerping van alle voorbereiding en alle middelen, den oorsprong des nieuwen levens in den zondaar uit de *rechtstreeksche* en onmiddellijke daad des Heiligen Geestes verklaren.

Geheel hun standpunt eischt dit.

Waar toch hoofdzaak voor elk Gereformeerde was, dat zijn innerlijk leven en de zaligheid zijner ziel, hem uit God als de Fontein van alle goeden, d. i. uit zijn verkiezende genade toevloeide, kon hij geen anderen *oorsprong* van zijn innerlijk genadeleven belijden dan in God zelven, en kon hij niet rusten eer het allereerste in den aanvang van zijn hooger leven, datgene waardoor het leven in hem aanving, rechtstreeks aan God aansloot. Verder mochten de middelen komen, maar op dat eerste, uiterste punt in den aanvang van zijn leven als Gods kind, moest het de wille Gods zijn waaruit het kind zijn leven ontving.

Voorzoover nu ook de Doopersche dit stuk der waarheid met hand en tand vasthouden, bewegen zij zich metterdaad op de Gereformeerde lijn; en het is dan ook opmerkelijk, hoe de Baptisten nergens onder de Roomschen, noch ook onder de Griekschen, noch eindelijk onder de Lutherschen zijn opgestaan, maar dat ze alleen verschenen bij die natiën, die in de 16de eeuw zich bij de *Gereformeerde* beweging aansloten.

Gereformeerden en Doopersche staan dan ook in bond tegenover Roomschen, Griekschen en Lutherschen, zoolang het aankomt op de verdediging van de inplanting des nieuwen levens als *rechtstreeksche daad des Heiligen Geestes*.

Zoodra het er echter op aankomt, om de verhouding tusschen het nieuwe *leven* en den *persoon* die het bezit, vast te stellen, gaan Gereformeerden en Doopersche uit elkaar.

Dan toch leggen de Gereformeerden er nadruk op, dat de persoon die nu *nieuw leeft*, dezelfde is als de persoon *die eerst dood was*, terwijl de Doopersche om die eenheid des persoons zich niet bekommeren, en het doen voorkomen alsof de persoon zelf een nieuw geboren ik was. Bij de Gereformeerden *herschepping* van den zondaar, bij den Doopersche *schepping* van het kind van God. Kort gezegd: *weder*geboorte bij den één, *nieuwe* geboorte bij den ander.

Toch zou deze tegenstelling nog minder gevaar hebben opgeleverd, bijaldien de Gereformeerden van meet af de plaats der wedergeboorte in hun Dogmatiek hadden vastgesteld.

Dit echter verzuimden ze. Ze bleven de eerste inplanting en verwekking des nieuwen levens meestal behandelen als inplanting van het *geloofsvermogen*, en verstonden dan onder wedergeboorte veelzins de ontluiking van het nieuwe leven in de heiligmaking. Zoo ging het *geloof* voorop, en aan dit geloof nog weer het geloofs*vermogen* vooraan. De rechtstreeksche daad Gods was dan de inplanting van dat geloofsvermogen, en zoowel het dadelijk geloof als de levensopenbaring in de wedergeboorte greep dan, natuurlijk, niet plaats zonder het Woord.

Niet dat ze het *altoos* zoo namen. Zeer dikwijls zelfs verstonden ze onder »wedergeboorte" wel terdege de eerste daad van de inplanting des nieuwen levens, en vooral Gijsbertus Voetius wendde een zeer ernstige poging aan, om aan de bestaande spraakverwarring een einde te maken. Maar Voetius schreef *Latijn*, en zoo bleven de meesten zich aan deze droeve spraakverwarring der overige dogmatici houden, die tot op onzen tijd voortduurt.

En het is nu deze spraakverwarring, die tweeërlei kwaad na zich sleepte. Ten eerste dit, dat velen toch weer spreken gingen van zekere *voorbereidingen* en *middelen* ter wedergeboorte, en hiermede het Gereformeerde grondbeginsel in zijn hart aantastten. En ten andere, dat de Baptisten, van deze fout partij trekkende, zich allengs als de eenige principieele verdedigers der wedergeboorte gingen opwerpen.

Dat deden ze eertijds, en dat doen ze nog, en als ze dan, in verband hiermede, den kinderdoop aantasten, doen ze dit tegenwoordig niet meer met beroep op de afschaffing der besnijdenis en wat dies meer zij, maar in hoofdzaak met een aanval op de Volkskerken.

Zie, zoo voeren ze ons dan tegen, al het kwaad in Christus' kerk is uit den kinderdoop geboren. Gij doopt kinderen van wie gij niets weet. Die groeien straks in uw kerk op, blijven er onbekeerd in voortleven door formeele belijdenis, en sterven buiten den Heiland. Bij het eerste geslacht vormen ze dan nog de minderheid. Maar allengs neemt hun aantal toe. Door geestelijke inzinking der kerk maken ze al spoedig de meerderheid uit. Gevolg hiervan is, dat al spoedig de ambten en bedieningen geheel in onbekeerde handen komen. Dan vervalschen ze alzoo allengs de *forme* der kerk. En het einde is, dat ze de »getrouwen die er nog in overbleven," er uit zetten.

Dat alles zou *niet* geschied zijn, zoo gij op de wedergeboorte meer nadruk hadt gelegd. Dan hadt ge alleen dezulken gedoopt van wier wedergeboorte ge zeker waart, dus alleen volwassen, bekeerde personen. Op die wijze zouden de kinderen Gods altoos de meerderheid hebben uitgemaakt. In hun handen zou de macht gebleven zijn. En uw kerk ware voor vervalsching bewaard.

Nu gaat zulk zeggen natuurlijk volstrekt niet door. Bij der volwassenen doop weet ge evenmin ooit *zeker* of de doopeling een kind van God is. En dan toont de historie der Doopsgezinden ten onzent klaar als de dag, hoe ook bij hen de ongeloovigen de macht in handen kregen, zoodat Gods kinderen uit hun midden moesten uitgaan.

Maar dit neemt niet weg, dat hun aanklacht tegen de Volkskerk volkomen geground was. De kinderdoop, gelijk die feitelijk gepractiseerd is, heeft de kerk in den grond bedorven.

„Vader Ploos" herdacht.

Dr. Wagenaar deed een goed werk met ons »Vader Ploos" in beeld te brengen.

Hij schreef er als devies onder: *Een wandel met God*, — en onze Directeur-Uitgever lei het ter perse.

Bijna 150 bladzijden is deze levensbeschrijving groot, en handelt in elf hoofdstukken van zijn »afkomst, jeugd en jongelingsjaren", zijn predikantschap te Otterloo, zijn eerste komst te Reitsum, zijn gaan »vlak achter Jezus", zijn »zwerftocht", zijn arbeid en strijd, van de Friesch Geref. Predikanten-vereeniging, van Reitsums losmaking, van het gaan in Doleantie, van de laatste levensjaren, en van zijn uitvaart.

Dr. Wagenaar heeft ongemeene zorg aan deze levensschets besteed, met veel moeite zijn stoffen saamgezocht, ze met talent ingedeeld, ze in keurige taal weergegeven, en het geheel doorgloeid met den gloed eener warme, teedere broederliefde.

Het is geen panegyriek die alles looft, en toch tot den einde toe een u aanbevelen van zijn persoonlijkheid, niet om wat Ploos in zichzelven was, maar om wat God de Heere in en door hem wrocht.

En Ploos' leven was zulk een *in memoriam* waard.

Hij toch was een dier mannen wier levenstaak viel in de dagen van gisting en woeling, toen andere en nieuwe dingen komende waren, en was kennelijk als instrument besteld, om van die historie onzer kerken een deel uit te maken.

Lezing van deze schets zal dan ook velen beter dan ze dat elders vinden kunnen een geregeld inzicht geven in den gewichtigen gang van zaken, dien we sinds 1870 doorleefden.

Ook zal menig jeugdig predikant uit deze bezielende levensschets leeren kunnen, hoe een eenvoudig dienaar des Woords in zeer uitgebreiden kring ten zegen kan zijn, indien maar het echte *fen sacré*, dat alleen tot het ambt bekwaamt, hem innerlijk mag doordringen.

Hebbe daarom Dr. Wagenaar voor dezen schoonen arbeid ook onzen dank.

Hij heeft er onzer aller herinneringen in bijeengezameld, en uit zoo vele trekken een beeld van »Vader Ploos" ontworpen, dat hem doet leven voor ons aller zielsoog.

Redacteur en Uitgever.

Dit jaar loopt het bij de intrede van den nieuwen tijdkring al bitter droef tusschen onze redacteurs en uitgevers.

Om allerlei redenen, die we niet kennen, en ook niet beoordeelen willen, zien we niet minder dan *drie* weekbladen kenteren.

Het *Geref. Volksblad* beweert te blijven bij zijn uitgever Herdes, en gaat toch met zijn redacteur Ds. De Haas naar Littooy te Middelburg over.

Uit de *Getuige* verdwijnt Ds. Kruyswijk, om in de *Gezant* weer op te treden, maar bij een anderen uitgever.

En Dr. Schot zien we nogmaals een *Overijselsche Kerkbode* uitgeven, maar nu bij een uitgever van heel anderen naam.

Ons dunkt dit niet slechts pijnlijk, maar ook niet zeer behoorlijk.

Natuurlijk ligt de schuld aan het verkeerde contract, of erger nog aan de ontstentenis van het contract. En juist dat moest niet.

Een contract is een zaak van ernst. Daar mag men niet overheen loopen. En vooral wie optreedt om het publiek voor te lichten, hoe het in allerlei omstandigheden zal te handelen hebben, breekt iets van zijn kracht, zoo hij voor aller oog toont tot richtige handeling zelf niet bekwaam of op richtige handeling niet bedacht te zijn geweest.

De oprichting van een weekblad is een onderneming van gewicht. Van verre strekking. Van strekking soms voor vele jaren en tientallen van jaren. En waarbij het deswege plicht is te rekenen op mogelijke wijziging in de verhoudingen en verandering in de omstandigheden.

Men behoeft daarom den uitgever nog in het minst niet te wantrouwen of zijn bedoelingen te verdenken.

Maar vooreerst hij zelf kan van inzicht en gevoelen veranderen, en daarom den redacteur anders gaan beoordeelen dan bij de oprichting.

Ook kan hij zijn zaak aan derden overdoen, zoodat ge met een heel andere firma te doen krijgt.

Hij kan sterven, en zijn zoon kan een man heel anderes geestes zijn.

Zoo zijn er allerlei omstandigheden denkbaar, die den redacteur voor een geheel anderen toestand plaatsen, en juist daarom behoort bij het sluiten van het contract de wederzijdsche verhouding zóó geregeld, dat men over en weer weet waar men aan toe is.

En ook moest bij elk contract bepaald op welke wijze arbiters recht zullen spreken, zoo dikwijls geschil over het contract rijzen mocht.

Zoo hoort het.

Zoo is men het aan zich zelven, aan zijn uitgever, maar ook aan zijn publiek verschuldigd.

Want natuurlijk is voor de lezers niets onaangenamer, dan dat zij onverhoeds in zulk een geschil worden gehaald, en alsnu tusschen redacteur en uitgever kiezen moeten, zonder dat zij het contract kennen of over de leiten oordeelen kunnen.

»Hoe zullen twee samengaan, tenzij ze overeen zijn gekomen?" — vraagt de Schrift, en toch schijnt het, alsof menig redacteur en uitgever waant, dat het zonder nauwkeurig gestipuleerde voorwaarden en bepalingen tusschen hen wel vanzelf zal loopen.

Vandaar dan die teleurstelling.

Niet omdat de een een bedrieger of de ander een falsaris is, maar meestal enkel omdat beide partijen zich een eigen voorstelling van hun rechten en verplichtingen hebben gemaakt, en ze daarnaar handelen.

Dat botst dan ten slotte. Eén moet dan wijken. En zoo dan beiden volhouden, dan kan het niet buigen en moet het wel bersten, op gevaar af, dat we weer een blad armer in plaats van twee bladen rijker worden.

Zonder ons daarom in het minst met de nu gerezen geschillen tusschen redacteurs en uitgevers in te laten, die dan ook geen van allen ons bescheid inriepen, nemen we toch uit het gebeurde aanleiding, om ter voorkoming van meerder schade in de toekomst, er met ernste op aan te dringen, dat wie niet contracteerde het toch zonder verwijl alsnog doe, en dat wie onvolledig contracteerde, nog terwijl het goede vrede is, het contract verbetere.

Voor Kootwijks Scholen.

Ingekomen bij Ds. Houtzagers: Van G. Brouwers te Steenwijk, als halve collecte Geref. kerk B., voor Kootwijk *f* 7.85; van N. N. uit Nijkerk, 1 coupon groot *f* 2.97; van den kerkraad te Strijen, collecte *f* 5.

Voor onze **Leesbibliotheek:** Van Mevr. de Wed. B. te A., een pak boeken.

Vriendelijk verzoeken wij onzen vrienden, ook weder eens aan deze behoefte te willen gedenken.

Uit de Pers.

God heeft tusschen alle ding een *verband* gelegd of verordend; maar in plaats van dat *rechte verband*, leggen wij in onze dwaasheid vaak *banden* die boeien worden.

En dan moet het, zegt Ds. Sikkel, in het *Holl. Kerkblad* terecht, weer naar het van God gewilde verband terug.

Lees slechts:

Er is niet maar een godsdienstig leven, een persoonlijke religie, een leven als een kind Gods, maar er is een *volk* Gods, er is een *gemeente* Gods, er is een *kerk*, een lichaam, waarvan de geloovigen slechts lidmaten zijn, en waarin voor hun geestelijk leven en streven zijn verband aangewezen is. Er is een *kerkelijk* leven voor iedere kring. En ook die kring leeft niet zichzelven, maar eischt een *kerkverband*, een band en verband der kerken, niet slechts nationaal maar in heel de wereld. Zoo eischt de opvoeding een *school*, en de school een *schoolverband*, een *schoolwezen*. Zoo is er verband tusschen kerk en school en wetenschap en volksleven. Zoo staan handel en landbouw en nijverheid en politiek maar niet op zichzelven, neen, ze zitten aan elkaar vast, ze hangen in hun verborgen weren en in hun openlijk bestaan samen, en moeten in hun verband tot hun recht komen. Zoo is ook *eigendom* maar niet iets individueels, zelfs niet iets nationaals, maar de eigendom des éénen heeft verband met dien des anderen en ook het eigendomsvraagstuk, de verhoudingen en de regelen voor den eigendom, voor het loon, voor de winst, raken heel de menschheid. Geen volk, geen tak van arbeid, geen vorm des levens staat op zichzelf; 't heeft alles zijn band, zijn verband en met dien band, met dat verband, moet bij alles gerekend worden, zal de wil en de bedoeling van den almachtigen Schepper van hemel en aarde niet worden tegengestaan. Verband is er ook tusschen de zienlijke en de onzienlijke dingen, tusschen het leven en de waarheid, tusschen den arbeid van hand en hoofd en het Woord Gods, tusschen de historie en de Schrift, tusschen het leven der menschheid en het koninkrijk der hemelen, tusschen het natuurlijke leven en den Christus, tusschen de wereld en Hem, die haar in zijne hand heeft, die haar schiep en doet bestaan, die haar onderhoudt en regeert, die haar bezielt, richt en verheerlijkt.

Over dien *band* aller dingen, over dat *verband* gaat nu de worsteling van onzen tijd. Niet met betrekking tot een onderdeel, maar over heel de breedte van het leven, over heel het leven der wereld. Wie hiervoor geen oog heeft, die verstaat zijn tijd niet. Wie hierin oppervlakkig oordeelt, mijn lezer! die vat het geschil niet der worsteling, in het midden waarvan hij zich bevindt.

Band en band zijn twee.

Eerst liep uw kind aan een leiband, maar nu wandelt uw zoon naast u, door geen minderen band aan u verbonden. De *natuurlijke* band is tot kracht gekomen, de kunstmatige behoeft gij nu niet meer. De leiband of de leidende hand mag voor het kindeken niet ontbreken, maar voor den volwassen zoon zouden ze onteerend zijn, een bloei, die juist den waren band kneht, kwetst en tegenhoudt.

De verplichte catechisatie was de band, die in uw jeugd u aan de kerk snoerde en den catechismus er bij u inbracht, maar als gij tot bewust geloofsleven kwaamt, trad de *belijdenis*band voor u op en zonder dwang schaart gij u aan de tafel des Heeren in den band der gemeente.

Na een val liept gij met uw arm in een verband, maar als de beenbreuk heelde, gingen gips en doek er af, niet opdat uw arm nu zonder verband aan uw lichaam zou hengelen, maar juist opdat hij weer in zijn *natuurlijk* verband u zou ten dienste staan.

Zulke leibanden of leihanden, zulke dwingende banden en verbanden moeten er in het leven gedurig zijn, om de krankheden en het bederf, die de zonde in heel ons menschelijk leven werken doet. Maar ze moeten dan ook dienen, om het kind zelfstandig loopen te leeren in het verband van zijn geslacht, van Gods kerk, van het menschelijk leven. Ze moeten dienen, om *het natuurlijk verband in stuiptrekkingen te komen en weer het werking te brengen*. Ze moeten telkens vervangen worden overeenkomstig den toestand. Voor uw leiband komt uw gordel; voor uw catechisatie het Woord en de kerkelijke vermaning; voor uw leertjongensstraffen de hand van uw vak.

Banden moeten het zijn, geen *boeien*, tenzij dan voor wie zich aan het recht van het verband vergrijpt.

Boeien zijn het, als het ééne volk het andere aan zich verslaaft en uitzuigt, in plaats van het tot zelfstandigheid op te leiden; als het kapitaal den arbeid van haar vrijheid beroofd, in plaats van te dienen; als de standen de eenheid van het menschelijk leven drukken, in plaats van bevorderen; als de beurs naar willekeur de fondsenhouders verrijkt en verarmt, in plaats van zekerheid te bieden; als het monopolie de productie tot eigen verrijking aanwendt en den arme vernietigt in plaats van hem te zegenen; als een politieke partij de universiteiten, de school, de schoolwet gebruikt tot vervalsching van de verhoudingen; als de overheid over de kerk heerscht; als de vorsten de volken gebruiken en opofferen voor hun quaesties; als de kerk in reglementaire banden gehouden wordt, in plaats van haar geloof te handhaven; als de theologie aan de kerk wordt gekluisterd en buiten de universiteit gehouden; als de landbouw aan de nijverheid of den handel opgeofferd wordt; als Gods Woord met de menschelijke schriften op één lijn wordt gesteld; als de school zonder paedagogiek en gemeenschap de liefhebberij van enkele personen wordt, — en zoo veel meer.

En zulke boeien zijn er vele.

En *tegen die boeien* gaat de worsteling des levens. Om *het rechte verband*.

Het spreekt echter wel vanzelf, dat niet allen het over de rechte banden eens zijn.

Zoo zijn er, die juist het knechtelijk verband van het verleden, het gebruiken van den één door den ander, het heerschen van weinigen over velen, het beschikken van sommigen over allen, het sturen van alle dingen naar den menschelijken wil van enkelen, — het *rechte* verband noemen, en die zich met hand en tand verzetten tegen elken knip in dit conservatieve gips.

Maar die conservatieven, die voor de weinigen opkomen, zijn dan ook de *weinigen*. Steeds breeder wordt de stroom, en steeds hooger slaan de golven van de *velen*, die met meer of minder kennis en beweging spreken of roepen, arbeiden en strijden voor het natuurlijk verband, voor zooveel de gegevens daartoe aanwezig zijn.

Vanzelf loopen echter de meeningen *over* die *natuurlijke* banden weer uiteen. Daar zijn er, die enkel opkomen voor het *stoffelijk* goed; daar zijn er die organisatie van *heel het leven* bedoelen; daar zijn er die slechts op *eigen* terrein rondzien; daar zijn, wier blik *heel de wereld* omvat en die pleiten voor blanken en bruinen en zwarten, voor Oost en West tegelijk; daar zijn er, die enkel van *natuurlijke* dingen, of van menschelijke wetenschap willen weten, en daar zijn er, die niet minder voor het *geestelijke*, voor Gods Woord opkomen; daar zijn er, die de *zonde* buiten rekening laten en *op aarde* den heilstaat wachten, en daar zijn er, die in het *koninkrijk der hemelen*, in de *komst van Christus* den hoogsten band aller dingen en het hoogste doel van hun streven stellen.

Behalve nog, dat er niet weinigen allen band willen wegwerpen, en in de *bandeloosheid* hun lust zien.

Met iederen dag gaat deze strijd der geesten voort.

Zonde of geen zonde, daar hangt het alles aan.

In een onzondige wereld leert de natuur zonder meer u het recht verband kennen.

In een zondige wereld moet elke band dien ge vindt, eerst bij het licht des Woords gekeurd.

Officieele Berichten.

Met verkorting uit het Kerkblad van 10 Jan. 1896.

RAPPORT-OPLEIDING.

L. S.

Deputaten »voor het brengen van meerder eenheid in de opleiding van Dienaren des Woords" brengen hiermede ter kennis, dat hun rapport D. V. de volgende maand ter perse gaat bij den heer A. D. Littooij te Middelburg, om in den loop van Maart te verschijnen. De Classes gelieven hiermede te rekenen bij het bepalen van den tijd harer vergaderingen.

Aan elke kerk zal, volgens opdracht der Synode, één exemplaar gezonden worden.

Aan alle belangstellenden een exemplaar te doen toekomen, daartoe hebben Deputaten niet de bevoegdheid. Vertrouwende, dat velen van dit Rapport zullen begeeren kennis te nemen, hebben zij daarom besloten, het Rapport, dat vermoedelijk ruim 30 bladzijden folio zal beslaan, tegen *f* 0.50 verkrijgbaar te stellen.

Om nu te kunnen bepalen, hoe groot de oplaag moet zijn, dienen Deputaten te weten, hoevele exemplaren ongeveer begeerd worden. Mitsdien worden bestellingen ten spoedigste, in ieder geval vóór half Januari ingewacht, door den uitgever bovengenoemd.

Namens Deputaten,
Dr. H. Franssen, *Scriba.*

Winterswijk, 23 Dec. 1895.

Buitenland.

Een reisiger, die dezen zomer Palestina bereisde, deelt ons het volgende mede omtrent de overblijfselen eener Samaritaansche gemeente:

»Wij werden opgewacht door Jacob Shellaby, het hoofd van de afstammelingen van het volk, tot hetwelk de vrouw behoorde, waarmede de Heere Jezus eens een gesprek aanknoopte. Een à twee eeuwen geleden waren er Samaritaansche gemeenten te Damascus, Jaffa, Gaza en Cairo, maar sedert het begin van deze eeuw is Nablaus het eenige plekje in de wereld waar Samaritanen gevonden worden. Zij vormen eene kleine gemeente, niet meer dan 160 zielen tellende, de kinderen medegerekend. Zij zijn een belangwekkend stuk van eene natie, die door den tijdstroom van het verre verleden is nedergeworpen en, voor zover bekend is, de eenige overgebleven van de 10 stammen, welke het noordelijk koninkrijk van Israel vormden. Wij werden geleid naar de Samaritaansche Synagoge door Jacob Shellaby, die goed Engelsch spreekt.

De Synagoge is een klein uitgekalkt gebouw. In den omsloten hof voor het front worden de Samaritaansche jongens en meisjes onderwezen door een schoolmeester. De leerlingen waren met gekruiste beenen gezeten op matten tegen de zon beschermd door een verwulf, dat een deel van den hot overdekt. Zij toonden zich niet verlegen toen zij bezoekers zagen; zij zijn aan dergelijke bezoeken in de lente en in den herfst gewoon. Zij beschouwden ons bezoek als eene welkome onderbreking van hun arbeid, die bestond in het schrijven van Arabische letters op een blikken lei met pen en inkt. Zij zongen ons met groote vroolijkheid een Samaritaansche hymne toe. Onze gids deelde mede, dat zij elken dag eene les hadden uit het Nieuwe Testament als een deel van hun gewoon schoolwerk. Wat later las een van de jongens ons de geschiedenis van Christus' gesprek met de Samaritaansche vrouw voor.